

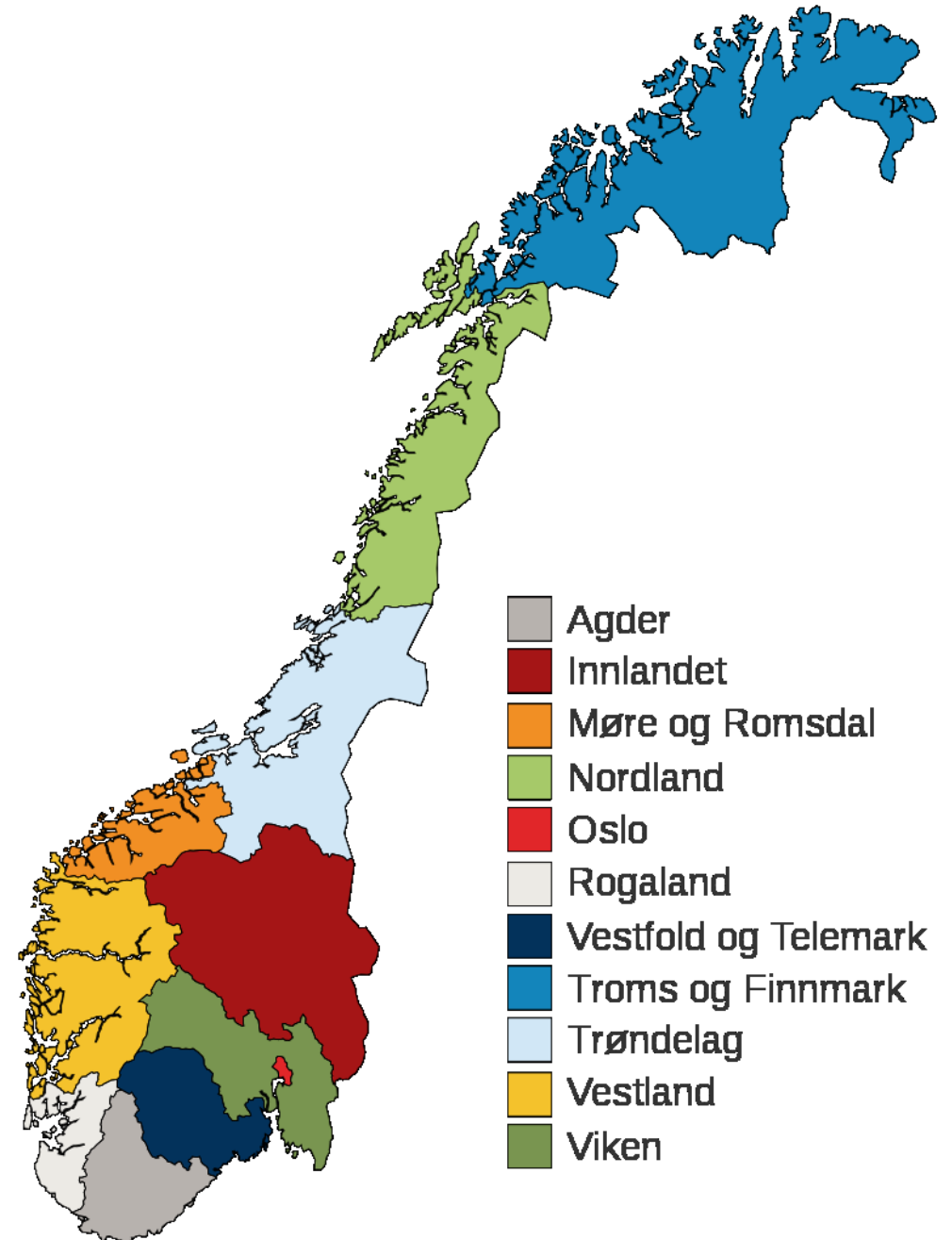

Norské kraje Norges Fylker

A ZÁMOŘSKÁ ÚZEMÍ

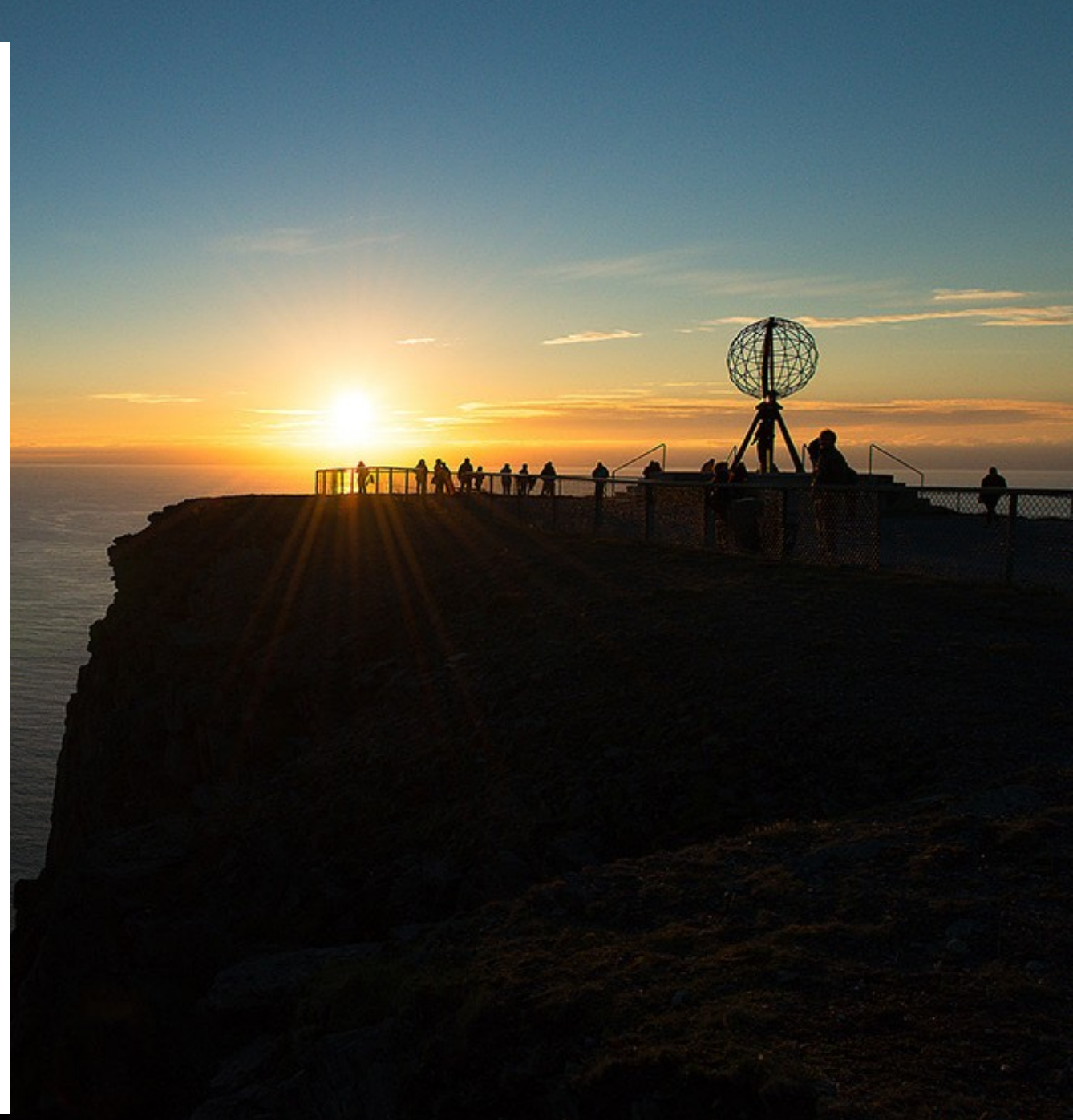
Kraje

- Vznik v roce 1919 – návaznost na původní uspořádání – Amty, 20 krajů
- Do roku 1972 měl Bergen vlastní kraj, do roku 2018 byl Trøndelag Jižní a Severní
- Od 1.1.2020 nově 11 krajů
- Krajské úřady – Fylkeskommunen – volené krajské zastupitelstvo
- Fylkesmannen – Zástupce státu v kraji (neplést s hejtmanem – fylkesordfører), kontrolní a odvolací instance

Troms og Finnmark

- Rozloha cca 75 000 km², cca 250 000 obyvatel
- Hlavní a největší město je Tromsø – město 38 tis., komuna 75 tis. obyv
- Původně 2 kraje. Krajská rada i referendum bylo proti slučování, vláda rozhodla jinak.
- Další města – Harstad, Alta, Vadsø (sídlo fylkesmanna)
- Sámská a kvenská menšina – v Karasjoku je Sámský parlament
- Univerzita v Tromsø – Norges arktiske universitet
- Subarktické klima, ovlivněné Golským proudem
- Chov sobů, rybolov, těžba ropy za polárním kruhem?
- Nordkapp, hranice s Ruskem, Finskem a Švédskem

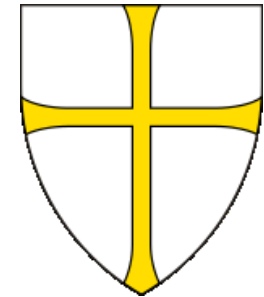
Nordland

- Hlavní a největší město je Bodø
- Původní kraj, fylkesmannen je zodpovědný také za ostrov Jan Mayen
- Další města – Mo i Rana, Narvik
- Souostroví Lofoty, tímto krajem prochází polární kruh
- Do Bodø vede železniční trať z Oslo
- Výroba elektřiny, těžký průmysl, těžba rud, zpracovatelský průmysl, rybolov, zemědělství
- Universitet NORD, v Bodø a na mnoha dalších místech
- 8 národních parků, 18 tis. ostrovů, 28 tis. jezer
- Národní hora Stetind, vír Saltstraumen, největší norský ostrov Hinnøya, ledovec Svartisen

Trøndelag

- Největší město je Trondheim, hlavní Steinskjer
- Historický kraj, původně Jižní a Severní Trøndelag, Arcibiskupství Nidaros
- Obyvatelé jsou Trøndere, dialekt trøndersk
- Další města – Orkanger, Stjørdal, Steinkjer, Røros
- Rybolov – většina norské produkce lososů pochází z okolí ostrova Hitra, výroba elektřiny – voda i vítr, ropný průmysl – vývoj, Equinor, zemědělství
- NTNU, Nobelova cena
- Noviny Adresseavisen – nejstarší norský denník
- Nidarosdomen – korunovace norských králů

Møre og Romsdal

- Hlavní město Molde, největší Ålesund, Kristiansund
- Skládá se z Sunnmøre, Nordmøre a Romsdal
- Historický kraj, častá emigrace z tohoto kraje
- Preferuje se nynorsk
- Kraj fjordů a hor
- Jedna železnice, množství trajektů, mostů a tunelů
- Rybolov, turismus, zemědělství, třetina norské elektřiny z tohoto kraje, ropný průmysl, nábytkářství
- Høgskolen i Molde
- Trollí stěna, Atlantská cesta, Geiranger - UNESCO, bohatá historie turismu

Vestland

- Největší Bergen, Fylkesmann sídlí v Leikangeru (kanceláře po celém kraji)
- Skládá se z dřívějších krajů Hordaland a Sogn og Fjordane
- Města Sogndal, Askøy, Førde, Voss
- Preferuje se nynorsk
- Původní Sogn og Fjordane plný fjordů a hor, málo obyvatel, většina obyvatel v původním Hordalandu
- Největší a nejdélší fjord Sognefjorden, největší ledovec Jostedalbreen
- Bergen býval hlavním městem Norska, hanzovní město, v této části státu se Norsko začalo formovat
- Universitetet i Bergen, Høgskolen på Vestlandet
- Trolltunga, Bryggen, Stavkirker, Voringfoss a jiné vodopády
- Bergensbanen – železnice přes hory Bergen - Oslo

Rogaland

- Hlavní a největší město Stavanger
- Historický kraj, vikingové, rané křesťanství
- Města Haugesund, Sandnes, Egersund
- Mnoho fjordů, hor a jezer, úrodné části
- Stavanger hlavní ropné město Norska, velký rozvoj v 2. polovině 20. století
- Rybolov, zemědělství, průmysl napojený na ropný průmysl, metalurgie
- Universitetet i Stavanger
- Díky penězům z ropy jsou zde velké stavební projekty – Ryfast o Rogfast
- Preikestolen, Kjeragbolten, Gamle Stavanger

Agder

- Největší město Kristiansand, Fylkesmannen sídlí v Arendalu
- Vznikl sloučením Východního a Západního Agderu, historický název kraje, místní se nazývají *egder*.
- Města Grimstad (Henrik Ibsen), Mandal (komuna Lindesnes)
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho fjordů a jezer, náhorní plošiny, úrodné části
- Kristiansand založen jako vojenská pevnost Kristiánem IV. v 17. století
- Rybolov, zemědělství, turismus – norská riviéra
- Universitetet i Agder
- Největší (jediná) norská zoologická zahrada Kristiansand Dyrepark

Vestfold og Telemark

- Hlavní a největší město Skien/Porsgrunn (Henrik Ibsen), Fylkesmann sídlí v Tønsbergu
- Vznikl sloučením Vestfoldu a Telemarku (87% plochy)
- Města Sandefjord, Larvik, Horten, Bø
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho jezer a lesů, náhorní plošiny, úrodné části
- Nejstarší města v Norsku – Kaupang (vykopávky), Tønsberg, Skien
- Historicky nejbohatší regiony – stavba lodí
- Rybolov, lesnictví, zemědělství, energetika (Rjukan)
- Universitetet i Sør-Øst Norge
- Plavební kanál – Telemarkskanalen
- Velká farmářská tradice, lyžaři

Viken

- Hlavní město Oslo (mimo Viken), největší město Drammen, Fylkesmann sídlí v Mossu, 1 250 000 obyv., cca 24 000 km²
- Vznikl sloučením krajů Buskerud, Akershus a Østfold (a několik komun z původního Vestfoldu a Opplandu)
- Název Viken odkazuje na historický název oblasti kolem Oslofjordu
- Původní krajské rady i obyvatelé silně proti sloučení, pracují na rozdělení
- Města Fredrikstad, Kongsberg, Sarpsborg, Hønefoss, Eidsvoll, několik komun je součástí Tettsted Oslo
- Bokmål oblasti, na západě trochu Nynorsku
- Mnoho jezer a lesů, náhorní plošiny, úrodné části, Hardangervidda
- Historicky nejbohatší regiony kolem Oslo + Kongsberg - stříbro
- Hospodářství – Kongsberg, lesy, služby kolem Oslo, bez jednoho převládajícího průmyslu
- Universitetet i Sør-Øst Norge (některé fakulty), Høgskoler
- Skokanský můstek - Vikersundbakken
- Flytoget, Gardermoen

Innlandet

- Hlavní město Hamar, Fylkesmann sídlí v Lillehammeru
- Vznikl sloučením Hedmarku a Opplandu, kritici jsou proti novému ahistorickému názvu, oblast se od středověku jmenovala Oppland
- Města Gjøvik, Elverum, Kongsvinger
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho hor, jezer a lesů, náhorní plošiny
- Národní parky – Jotunheimen, Rondane, Langsua, Breheimen
- Nejvyšší hora severu – Galdhøpiggen, největší norské jezero – Mjøsa, nejdelší řeka Norska - Glomma
- Lesnictví, zemědělství
- OL 1994

Oslo

- Hlavní město Norska, 1624-1925 Christiania/Kristiania, Hovedstaden
- Cca 700 000 obyv. (1 100 000 se sousedícími komunami z Vikenu)
- Původně dvě komuny – Oslo/Christiania a Aker
- Dvě třetiny města jsou lesy a jezera, prales Svartdalen
- Město se neoficiálně dělilo na Vestkant a Østkant
- Původně průmyslové město, dnes služby a centra společností
- Slottet, Holmenkollen, Bygdøy, Frognerparken, Karl Johans gate, Operahuset
- OL 1952
- Universitetet i Oslo – Blindern, Oslomet – storbyuniversitetet, celá řada dalších vysokých škol
- Metro – T-banen, tramvaje, přivozy

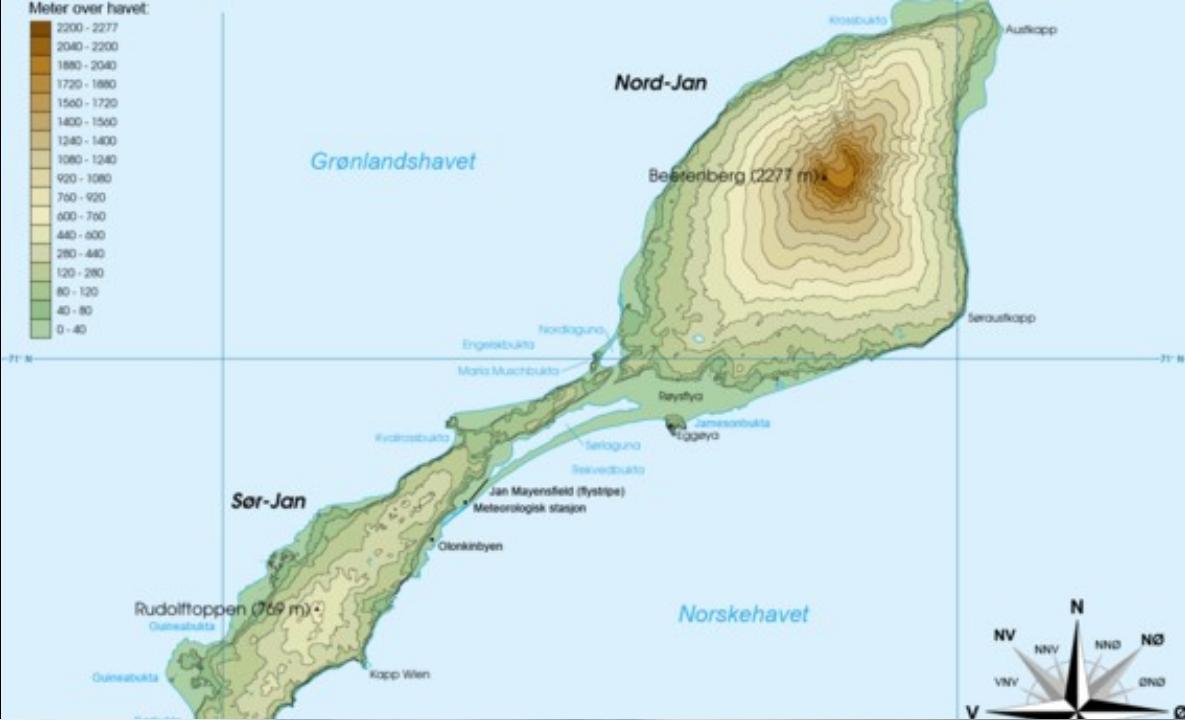

SVALBARD – ŠPICBERKY

- 1000 km od severního pólu
- Souostroví, největší ostrov Spitzbergen
- Norsko toto souostroví spravuje na základě Svalbardtraktaten, sysselmann
- Většinu ostrova ve „vlastnictví“ norského státu, 4% Spitsbergen Kullkompani, Trust Agrikugol 0,4 % a zbytek soukromníci
- Hlavní město Longyearbyen, dále Barentsburg, Ny Ålesund, Pyramiden
- Těžba uhlí, turismus, národní parky, lední medvědi
- Součástí Špicberk je i Bjørnøya

Gjelder hele
Svalbard

Jan Mayen

- 460 km od Grónska, 560 km od Islandu
- Spravován z Bodø
- Částečně pokryt ledovce, nejsevernější aktivní sopka na světě - Beerenberg
- Ostrov znám v době vikingů, znovu objeven v 17. století, základna pro lov velryb, na konci 19. století vědecká stanice Rakouska-Uherska
- Na začátku 20. století norská meteorologická stanice – okupace, od roku 1930 součástí Norska
- Dnes přírodní rezervace
- 18 obyvatel – vojáci a meteorologové - Olonkinbyen

Země královny Maud

- V roce 1939 anektováno Norskem, status biland – zámořské teritorium, spolu s Bouvetøya a Peter I Øya
- Německo chtělo tuto oblast anektovat – poslalo žádost pár týdnů po norské žádosti
- 2 700 000 km² – není součástí Norského království
- Desítky výzkumných stanic – celoroční stanice Troll – v roce 2009 schůze ministrů životního prostředí, mimo jiné z Česka

